

Debattartikel från Finansdepartementet

Ny handlingsplan ska ge bättre förutsättningar att bekämpa korruption

Publicerad 09 december 2020 Uppdaterad 09 december 2020

Debattartikel av civilminister Lena Micko i Publikt den 9 december 2020.

Korruption i den offentliga förvaltningen får allvarliga konsekvenser. Det skadar människors förtroende för institutionerna, urholkar rättsstatens legitimitet och riskerar i förlängningen att undergräva demokratin. Regeringen förstärker därför arbetet mot korruption och ger nu statliga myndigheter förutsättningar att arbeta mer strukturerat mot korruption. Därför har regeringen i dag beslutat om en nationell handlingsplan mot korruption 2021–2023. Regeringen vill också utveckla samarbetet med Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, för att bidra till ett mera sammanhållet arbete mot korruption i offentlig sektor.

Den offentliga förvaltningen i Sverige håller en hög internationell standard. Sverige uppfattas dessutom som ett land med relativt lite korruption i den offentliga förvaltningen. Internationella jämförelser visar också att Sverige står sig väl i jämförelse med andra länder. Under de drygt 20 år som Transparency International har gjort årliga mätningar har Sverige alltid varit bland de sex minst korrupta länderna i världen.

Det här innebär dock inte att Sverige är befriat från korruption. Med jämna mellanrum rapporterar media om misstänkta fall där offentlig makt har missbrukats och där principerna om saklighet och opartiskhet inte respekterats. Det finns ett antal kända riskområden för korruption, men nya områden växer också fram. Under senare år har det uppmärksammats misstankar om mer sofistikerade former av korruption där personer misstänks ha infiltrerat myndigheter för att kunna utnyttja välfärdssystemen i

kriminella syften, exempelvis genom att se till att beslut fattas som gynnar dem i stället för på sakliga och objektiva grunder.

Undersökningar visar också att det finns en oro för korruption bland medborgare. Det är bekymmersamt. Människor ska kunna lita på offentligt anställda och på att offentlig makt utövas med respekt för lagarna och rättsstatens principer.

Välfärdssystemen finansieras av gemensamma skattemedel. För systemens legitimitet är det viktigt att offentliga medel inte missbrukas i otillbörliga syften, för att gynna sig själv eller någon annan. Utnyttjande av en offentlig ställning skadar förtroendet för välfärdsstaten. Det riskerar att urholka människors tillit till förvaltningen och i förlängningen till demokratin som sådan.

Regeringens arbete med korruptionsrelaterade frågor utvecklas löpande. Det kommer bland annat till uttryck i förslag på nya lagar, utredningar och regeringsuppdrag. Utvecklingen sker också som en följd av olika granskningar och som en konsekvens av det svenska medlemskapet i EU. Regeringen har varit tydlig med att arbetet mot korruption i den offentliga förvaltningen ska utvecklas ytterligare. Därför tar regeringen nu ännu ett steg i denna riktning genom att fatta beslut om en nationell handlingsplan mot korruption i offentlig förvaltning.

Handlingsplanen riktar sig framför allt till de statliga förvaltningsmyndigheterna. Även de statligt ägda bolagen berörs. Planen kan också användas som utgångspunkt för att förebygga korruption och förtroendeskador i kommuner och regioner samt inom kommunala bolag.

Den svenska samordningen av insatser mot korruption har i granskningar kritiserats för att vara fragmenterad. Genom regeringens handlingsplan ges förutsättningar för ett mer samordnat och strukturerat arbete mot korruption. I handlingsplanen ges korruptionsbegreppet en bred definition, som innebär att korruption omfattar både vissa brottsliga beteenden, såsom givande eller tagande av muta, och beteenden som inte är brottsliga men som ändå leder till förtroendeskador, till exempel olika former av vänskapskorruption.

I handlingsplanen redovisar regeringen ett mål för arbetet mot korruption i offentlig sektor. Detta mål tydliggör regeringens förväntningar på den offentliga förvaltningens arbete mot korruption; den offentliga förvaltningens arbete för att förhindra korruption och begränsa dess skadeverkningar ska bedrivas medvetet och på ett strukturerat sätt.

Handlingsplanen beskriver också rekommendationer för olika arbetssätt och lägger fast ett antal principiella utgångspunkter för det förebyggande arbetet i den offentliga förvaltningen.

Stöd i arbetet mot korruption ges i dag av många aktörer. Flera myndigheter ger stöd inom sina respektive verksamhetsområden. Även Sveriges Kommuner och Regioner utvecklar stöd för kommuner och regioner. Regeringen bedömer dock att ytterligare insatser behövs. Därför ger nu regeringen Statskontoret i uppdrag att främja de statliga myndigheternas arbete mot korruption. I uppdraget ingår att:

- Utveckla olika former av stöd för ett strukturerat arbetssätt mot korruption. Stöden ska utgå från de principer som regeringen lägger fast i handlingsplanen.
- Ta fram ett konkret stöd för analyser av korruptionsrisker. Detta stöd ska bidra till ett mer strukturerat arbete med att identifiera och värdera risker.
- Utveckla samverkan mellan myndigheter som har särskild kompetens på området. Sveriges Kommuner och Regioner ska beredas plats för att skapa förutsättningar för ett mer samlat arbete mot korruption i den offentliga förvaltningen.
- Ta fram lägesbilder över myndigheternas arbete mot korruption för att följa och beskriva utvecklingen av myndigheternas arbete.

Arbetet ska pågå från januari 2021 till december 2023. Statskontoret ska till regeringen inkomma med bedömningar av arbetets utveckling under perioden, särskilt beträffande hur de statliga myndigheterna har utvecklat sitt arbete mot korruption i enlighet med de principer som beskrivs i handlingsplanen. Korruption ska förebyggas för tillitens skull.

När offentlig makt missbrukas drabbas enskilda. När offentligt anställda bryter mot principer om saklighet och opartiskhet skadas förtroendet för offentlig sektor och i förlängningen även förtroendet för vårt demokratiska system. När misstankar om korruption sprider sig hotas den tillit som lägger grunden för vårt samhälle. Det kan vi aldrig acceptera. I ett starkt välfärdssamhälle måste korruptionsrisker därför regelbundet förebyggas, hanteras och diskuteras. Regeringens handlingsplan ska inte ses som ett slutmål utan snarare som en grund för fortsatta koordinerade insatser. Genom att systematiskt följa utvecklingen av arbetet mot korruption ges därtill förutsättningar att skyndsamt kunna ta ytterligare initiativ för att förhindra korruption och begränsa dess skadeverkningar.

Debattartikel från Finansdepartementet

Ge myndigheter stärkta befogenheter

Publicerad 15 mars 2020 Uppdaterad 16 mars 2020

Debattartikel av civilminister Lena Micko i Altinget den 15 mars 2020.

Regeringen gör flera insatser på konsumentområdet, bland annat arbetar vi med en proposition med förslag till lagändringar som innebär att myndigheter ges stärkta befogenheter att stoppa oschyssta affärsmetoder, skriver civilminister Lena Micko.

I dag är det internationella konsumentdagen. Som civilminister med ansvar för konsumentfrågor vill jag därför passa på att lyfta arbetet vi gör för att svenska konsumenter ska vara trygga.

I dag ställs vi inför allt mer komplexa marknader där det kan vara väldigt svårt att veta vad som gäller och som medför en risk att bedrägerierna ökar. Du som konsument ska känna dig trygg när du gör ett köp, oavsett om det är i en butik, över telefon eller på internet. Detta är min högsta prioritet som konsumentminister.

Det finstilla blir längre

Om något låter för bra för att vara sant, så är det ofta inte sant. Den gamla minnesregeln gäller i högsta grad när det kommer till konsumentfrågor.

I det till stor del digitala landskap vi som konsumenter befinner oss i dag, där det finstilla i avtalstexterna blir längre och mer svårtolkat, har det blivit svårare att förstå vad som är en bra eller dålig affär. Utbudet av varor och tjänster är enormt, ett köp är bara några knapptryck bort. Samtidigt som det ger oss många möjligheter har det blivit svårare att veta vad som egentligen gäller i olika erbjudanden.

Stärka tryggheten

Nyligen kunde vi läsa om hur äldre blir lurade av så kallade "bitcoinbedragare". Det är bara ett av många exempel där bedragare går på särskilt utsatta grupper av konsumenter och utnyttjar att de ibland har begränsade möjligheter att värdera information.

Men vi alla, oavsett nätverk, språkkunskaper och ålder behöver förstås vara vaksamma i dagens klimat där informationsflödet är enormt och snabba beslut dominerar. Det är med andra ord viktigare än någonsin att stärka konsumenternas trygghet.

Regeringens insatser

Mot bakgrund av det här gör regeringen ett antal insatser på konsumentområdet:

1. Insatser för att stärka och utveckla en välfungerande konsumentvägledning, framförallt på lokal nivå

Under lång tid har kommunernas konsumentvägledning spelat en viktig roll för många konsumenter. Det är verksamheter där konsumenter kan få hjälp och vägledning, till viss del i form av personliga möten. Men det är också en verksamhet som är frivillig för kommunerna att erbjuda, och som tyvärr försvunnit på många håll när kommuner letar efter besparingsåtgärder.

Regeringen har därför gett Konsumentverket i uppdrag att främja och utveckla ett behovsanpassat konsumentstöd i samverkan med olika samhällsaktörer som har förutsättningar att hjälpa konsumenter i särskilt behov av stöd.

Under våren bjuder jag också in till ett möte med lokala konsumentvägledare och organisationer från det civila samhället för att gemensamt hitta vägar för ett ökat samarbete. Kommuner som gått före bjuds in för att sprida goda exempel. De kan visa på att pengar som de satsat på den kommunala konsumentvägledningen lönat sig för både konsumenter och samhället i stort, i form av minskade kostnader.

2. Motverka överskuldssättning

Konsumentverket har fått i uppdrag att analysera situationen på marknaden för konsumentkrediter och risker för överskuldssättning.

En rad insatser har genomförts på senare år för att motverka att konsumenter får problem med skulder. Det finns nu anledning att göra en analys av situationen på marknaden för konsumentkrediter och se om förbättringar av konsumentskyddet behöver göras.

3. Uppföljning av det skriftliga kravet på telefonförsäljning

Regeringen har under de senaste åren gjort en rad insatser för att öka tryggheten för konsumenter. Bland annat har vi infört krav på skriftlig bekräftelse vid telefonförsäljning, ett krav som nu också ska följas upp för att se hur väl det fungerar i praktiken.

4. Stärkt skydd genom skärpt EU-regelverk

En stor del av regelverket för konsumenter beslutas på EU-nivå. Regeringen arbetar nu med en proposition med förslag till lagändringar som innebär att myndigheter ges stärkta befogenheter att stoppa oschyssta affärsmetoder. Det är viktigt för både konsumenter och företag som konkurrerar med bra produkter och omsorg om sina kunder.

5. Hållbar konsumtion

Att vi lyckas vrida utvecklingen mot mer hållbara konsumtionsmönster är en viktig pusselbit för att nå våra miljömål. Regeringen har därför tagit flera initiativ för att främja hållbar konsumtion.

Under förra mandatperioden presenterades också en strategi för hållbar konsumtion. Insatserna handlar bland annat om att öka kunskapen, stimulera samverkan, effektivisera resursanvändningen och underlätta för konsumenter att agera miljösmart. Livsmedel, transporter och boende har stått i särskilt fokus.

Konsumentverket har också inrättat ett forum för miljösmart konsumtion i syfte att möjliggöra och stimulera samverkan och utbyte av kunskap mellan aktörer. Man har bland annat hållit välbesökta seminarier och tagit fram kunskapsöversikter. Konsumentverket har i dagarna redovisat detta uppdrag och regeringen tittar nu på lämplig väg framåt med dessa frågor.

Hjälp på föränderliga marknader

Det här är några exempel på det arbete som vi nu driver framåt inom konsumentområdet. Mer kommer att hända framöver. Jag kommer att

fortsätta verka för att konsumenter både ska ha ett bra skydd och kunna få bra hjälp på de snabbt föränderliga konsumentmarknaderna. En stärkt trygghet för alla konsumenter tjänar he

Debattartikel från Finansdepartementet

Fler statliga servicekontor ska öppna på landsorten

Publicerad 27 december 2019

Debattartikel av civilminister Lena Micko på DN Debatt den 27 december 2019.

Sverige är ett fantastiskt land med en rik mångfald från norr till söder. Tillsammans har vi byggt ett starkt samhälle, grundat i arbete, jämlikhet, rättvisa och tillit. För att upprätthålla tilliten måste det offentliga finnas där när människor behöver det, oavsett var i landet man befinner sig.

I ett föränderligt samhälle som ständigt utvecklas utmanas också vår bild av Sverige och vår trygghet. Många människor runt om i landet har fått uppleva urbaniseringens baksidor. Regeringen och samarbetspartierna är därför överens om att det ska vara möjligt att leva, bo och verka på landsbygden. Även om utvecklingen går mot allt fler digitala tjänster har såväl privatpersoner som företagare fortfarande behov av att personligen kunna möta myndigheter och få personlig service.

Under den gånga mandatperioden påbörjade regeringen ett arbete med att öka den statliga närvaron runt om i Sverige. Genom att omlokalisera myndigheter från Stockholm och etablera nya myndigheter till olika delar av Sverige stärktes den statliga närvaron med fler arbetstillfällen på orter runt om i landet som exempelvis Kalmar, Borås, Gävle och Luleå. Regeringen etablerade också tio nya servicekontor, bland annat i Jokkmokk, Angered och Vimmerby.

Den 1 juni i år tog Statens servicecenter över ansvaret för de statliga servicekontoren som hittills omfattar samverkan mellan Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket. Det pågår även förberedelser för att servicekontoren framöver ska erbjuda service avseende Arbetsförmedlingens så kallade kundtorgsverksamhet där Arbetsförmedlingen tar emot spontana

besök och ger information och vägledning till myndighetens digitala tjänster.

Nu tar regeringen nästa steg för att stärka statlig lokal service. I enlighet med januariavtalet bygger regeringen ut fler servicekontor i hela landet.

Statsministern har tidigare meddelat att servicekontor ska öppna i Storuman, Torsby, Vansbro och Åsele. Statens servicecenter får nu i uppdrag att öppna dessa servicekontor under 2020. Genom att etablera dessa fyra kontor fullföljer regeringen även den parlamentariska landsbygdskommitténs förslag om minst ett statligt servicekontor i varje så kallad FA-region (se faktaruta).

Regeringen tillsätter också en utredning för att utveckla de statliga servicekontoren och därigenom stärka tillgången till statlig service i hela landet. Utredningen kommer att ledas av Sven-Erik Österberg, landshövding i Stockholms län. Uppdraget innebär följande:

Föreslå nya servicekontor på fler platser i landet.

I dag finns det 113 servicekontor fördelade på 106 av landets 290 kommuner. I och med de fyra annonserade blir det 117 kontor på 110 kommuner. Det innebär att en stor del av landets kommuner fortfarande kommer att sakna servicekontor. Samtidigt är besöksstrycket väldigt högt på flera av kontoren i större städer och i utsatta områden.

Regeringen och samarbetspartierna har beslutat att stärka den offentliga servicen på fler platser i landet. Utredaren får därför i uppdrag att föreslå lämpliga platser där statliga servicekontor bör etableras och presentera en plan för i vilken takt och omfattning som en utbyggnad av organisationen kan ske.

Analysera om fler myndigheter kan ingå vid servicekontoren.

Statliga myndigheter kan var och en för sig inte upprätthålla en kostnadseffektiv kontorsnärvaro för att ge lokal service i hela landet. Att samla ytterligare myndigheters serviceverksamheter hos Statens servicecenter kan möjliggöra för staten att än mer effektivt nyttja koncernfördelar samtidigt som fysisk tillgänglighet till statliga myndigheter säkerställs på fler platser i landet.

Analysera möjligheterna till statlig servicesamverkan med kommunsektorn.

Regeringen strävar efter att den offentliga förvaltningen ska erbjuda medborgarna en sammanhållen service. En utökad samverkan mellan de

statliga servicekontoren och kommunerna är ett viktigt steg i en sådan reform. Utredaren ska därför analysera möjligheterna till andra former av statlig servicesamverkan och belysa möjligheter och hinder för servicesamverkan mellan stat och kommun i syfte att främja sådan samverkan.

Sven-Erik Österberg ska slutredovisa uppdraget i november 2020.

Regeringen och samarbetspartierna är överens om att servicekontoren måste bli fler. Det är även angeläget att fler myndigheter i framtiden kan inkluderas vid kontoren. Genom att utveckla den statliga serviceorganisationen kan vi möta medborgarnas legitima förväntningar på den statliga närvaron och servicen.